

Likabehandlingsplan förskolan Kompiskraft

Innehållsförteckning:

1. Inledning	Sid 2
1.1 Definitioner och begrepp	Sid. 2-3
2. Normkreativt arbete på förskolan Kompiskraft 2020	Sid. 3-7
2.1 Vision	Sid. 3
2.2 Förhållningssätt och förskolans främjande arbete	Sid. 3-4
3. Uppföljning och utvärdering av föregående års plan	Sid. 7
4. Kartläggning inför 2020	Sid. 8
4.1 Planerade åtgärder och mål för 2020	Sid. 8-9
5. Rutiner för upptäckt av kränkande behandling och diskriminering	Sid. 9
5.1 Arbetsgång vid kränkande behandling	Sid. 10
6. Rutiner för utvärdering	Sid. 10
7. Kommunikation och information	Sid. 10

1. Inledning

I diskrimineringslagen (2008:567) första kapitlet § 1 står ”Denna lag har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder”.

En likabehandlingsplan ska visa på förskolans främjande och förebyggande arbete utifrån diskrimineringsgrunderna, samt arbetet med att förebygga kränkande behandling. För att göra vårt arbete tydligt, konkret och möjligt för barnen att vara delaktiga i kommer vi att utgå från de normer som finns inom varje diskrimineringsgrund och utmana dessa.

Vårt förhållningssätt är normkritiskt och normkreativt. Vi eftersträvar att inte presentera sanningar. I våra samtal med barnen ställer vi i stället cirkulära frågor för att få kunskap om barnens upplevelser och uppfattningar om det samhälle de lever i. Utifrån detta tänker vi att vårt normkreativa arbete startar, både genom att utmana barnens föreställningar vidare men också genom att fundera på hur miljön kan bidra och utmana.

1.1 Definitioner och begrepp

En person är skyddad mot diskriminering utifrån de i diskrimineringslagen angivna diskrimineringsgrunderna. De sju *diskrimineringsgrunderna* är kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och ålder.

Direkt diskriminering innebär att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. För att det ska röra sig om diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Man kan också i vissa fall diskriminera genom att behandla alla lika, så kallad *indirekt diskriminering*. Med detta menas att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som i praktiken missgynnar ett barn eller en elev av skäl som har samband med en viss diskrimineringsgrund, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte.

Med begreppet *likabehandling* menas att alla barn eller elever ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett någon av diskrimineringsgrunderna. Det innebär dock inte alltid att alla barn och elever ska behandlas lika, se indirekt diskriminering.

Trakasserier innebär ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Sexuella trakasserier innebär ett handlande av sexuell natur som kränker någons värdighet.

Sexuella trakasserier behöver inte ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. För att underlätta läsningen inryms i den här skriften begreppet sexuella trakasserier i begreppet trakasserier.

Med diskrimineringsgrunden *könsöverskridande identitet eller uttryck* menas att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Med diskrimineringsgrunden *etnisk tillhörighet* menas nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Med *funktionshinder* menas varaktiga fysiska, neuropsykiatriska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Med *sexuell läggning* menas homosexuell, bisexuell, heterosexuell, queer eller intersexuell läggning (HBTQI)

Med *kränkande behandling* menas ett uppträdande som utan att ha samband med någon diskrimineringsgrund kränker ett barns eller en elevs värdighet.

Med *barn* menas den som deltar i eller söker till förskolan eller annan pedagogisk verksamhet enligt 25 kapitlet skollagen.

Huvudman: Den som är huvudman för skollagsreglerad verksamhet, dvs. den ansvariga kommunala nämnden eller styrelsen för fristående verksamheter.

Normkreativt arbete på förskolan Kompiskraft 2020:

Vision

Alla barn och vuxna på den kooperativa förskolan Kompiskraft ska känna sig trygga och bemötas och behandlas med respekt och lyhördhet. Hela verksamheten ska genomsyras av respekt för alla människors lika värde där olikhet ses som positivt och en tillgång. Här tar vi aktivt avstånd från all form av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Förhållningsätt och förskolans främjande arbete:

Vi strävar att ha ett **förhållningsätt** som är normkritiskt och normkreativt.

Vi vill att varje barn ska känna och uppleva att:

- Jag kan tänka
- Jag kan uttrycka mig
- Jag kan förstå
- Jag kan välja
- Jag kan påverka
- Jag kan handla

Vi uppmuntrar barnen till ett aktivt utforskande och lärande utifrån sina speciella förutsättningar. Barnen ses som kompetenta och uppmuntras att prova själva eller ta hjälp av en kompis.

Vi pratar från första stund hur det är ”att vara en bra kompis” och det arbetet går som en röd tråd genom hela tiden på förskolan. I detta arbete ingår bland annat att samtala och aktivt arbeta med gränsdragning, rätten till sin egen kropp och hur en kan säga eller visa ”nej/stopp”.

Här uppmärksammas och tränas också hur en tolkar kompisens signaler, ”Hur tror du att din kompis känner nu? Titta hur din kompis ser ut i ansiktet, ser det ut att vara ok?”

Vi eftersträvar att inte presentera sanningar. I våra samtal med barnen ställer vi i stället cirkulära/öppna frågor för att få kunskap om barnens upplevelser och uppfattningar om det samhälle de lever i.

Vi pratar om olikhet som berikande och att vi alla tränar på olika saker, hela livet. Vi som pedagoger lägger stor vikt vid att möta varje barn här och nu och att skapa en nära relation och för att möjliggöra det delar vi in barngruppen i mindre grupper. Här läggs stor vikt vid hur barnen ska få verktyg och ges möjlighet att lösa konflikter. Här är det också viktigt att vara en ”när-och här-varande” pedagog för att lyssna in och stötta på bästa sätt.

Vi agerar direkt när vi i verksamheten hör eller ser något som kan upplevas som kränkande för någon annan. Vi samlar de aktuella barnen för att reda ut situationen, vi lyssnar in och låter barnen komma till tals. I vissa lägen kan vi pedagoger dramatisera en händelse. Barnen får i grupp diskutera hur det upplevdes, hur en kan göra istället.

I arbetslaget strävar vi efter att utmana varandras förgivet tagna föreställningar för att kunna vidareutveckla ett kritiskt förhållningssätt till normer av olika slag. Vi vill ha ett klimat där det är högt i tak, där en ska känna att det är okej att göra fel och vara ärlig, för genom detta utvecklas vi. Vi ger varandra feedback och uppmuntrar kreativa lösningar. Vi vill vidareutveckla hur vår miljö (i form av leksaker/böcker/skapandematerial/tavelbilder/möbler och hur dessa presenteras) kan bidra och utmana så att den tydligt signalerar ett normkreativt tankesätt.

Det **främjande arbetet** bedrivs fortlöpande och är en del av vårt gemensamma förhållningssätt. Arbetet omfattar alla diskrimineringsgrunderna och syftar till att stärka respekten för allas lika värde.

Kön

Vision

Inget barn/pedagog på förskolan Kompiskraft ska uppleva att en/flera pedagoger på förskolan stänger in hen i könsnormer eller genusföreställningar förknippade med hens kön eller det kön den eventuellt diskriminerande pedagogen uppfattar att hen har.

Mål

Ge barnen möjlighet att uppmärksamma och reflektera kring könsidentitet.

Metoder:

I våra tilltal med barn och varandra strävar vi att använda *namn* och inte olika epitet, så som ”tjejer”, ”lilla gubben” osv för att därigenom motverka könsuppdelning. Tilltalet ”kompis” används också ofta då vi ser det som ett bra begrepp att inkludera alla, oavsett av till exempel kön eller ålder.

Pedagogerna tränar sig i så kallade ”mikrohandlingar” (ett begrepp från boken ”göra jämställt”) vilket innebär att vi försöker bli medvetna om våra förutfattade meningar och utmanar dem. I våra ord och handlingar kan vi utmana stereotyper, exempelvis ändra namn på

lekar, istället för "följa John, följ Jonna", använda ordet "legofigurer" istället för "legogubbar", när en hittar ett hårspänne inte alltid tänka att det är en flickas utan lika väl fråga Kalle; "är det ditt hårspänne?", vi kan prata om "när mamma lagade bilen". På sångsamlingar använder vi pronomen den/det istället för han, hon; som tex "björnen sover, *den* är inte farlig". I leken kan den lekande vuxne ta en roll som ifrågasätter normerna på olika sätt, tex, "Jag vill vara lille bror" (om en kvinnlig pedagog).

Vi tänker också på att inte göra värderingar kring barns olika val och att inte visa förvåning vid exempelvis normbrytande handlingar.

Pedagogerna introducerar och uppmuntrar barnen till allt material, oavsett kön.

Pedagogerna uppmuntrar alla barn till olika uttryckssätt, exempelvis genom sång, dans, skapande

I våra miljöer (böcker, spel, tavlor på väggarna, lekmaterial så som figurer och dockor) eftersträvar vi att det ska finnas olika kön representerade.

Etnicitet

Vision

Alla barn/pedagoger på förskolan Kompiskraft ska förstå och värdera människor lika oberoende av etnicitet och/eller hudfärg.

Mål

Ge barnen möjlighet att uppmärksamma och reflektera kring ursprung, olikheter och att olikheter kan berika.

Metoder:

I hallen finns våra ugglor som säger "hej" på de olika språken som finns representerade på förskolan.

Vi använder oss av Polyglutt-appens möjlighet att lyssna på olika språk

I våra miljöer (böcker, spel, tavlor på väggarna, lekmaterial så som figurer och dockor) eftersträvar vi att det ska finnas olika etniciteter representerade.

Pedagogerna ska visa positiv inställning till flerspråkighet och mångfald

Förskolan tar frekvent emot språkpraktikanter då vi tycker de är en tillgång (och vi har ett ganska homogent arbetslag)

Pedagogerna lär sig ord och enstaka fraser på alla språk som finns representerade i barngruppen och försöker att lära sig sånger från olika språk tex, "twinkle twinkle little star"

Religion – annan trosuppfattning

Vision

Förskolan Kompiskraft ska genom saklighet och allsidighet vara en ickerreligiös plats och samtidigt synliggöra och skapa plats för alla trosuppfattningar.

Mål

Ge barnen möjlighet att uppmärksamma och reflektera kring olika religiösa högtider.

Metoder:

Ta fram litteratur kring olika högtider

Ta fram bilder kring olika högtider

Under samtal med vårdnadshavare (inskolning) be dem berätta kring olika högtider/traditioner som uppmärksammas i hemmet (i ”inskolningsbrevet” finns dessa frågor med!)

Använda mångkulturella almanackan med barnen i samlingen

Uppdatera med bilder våra årshjul (påbörjat av Katia)

Sexuell läggning

Vision

Alla barn/pedagoger på förskolan Kompiskraft ska känna att sexualitet är något positivt och kan se ut och uttryckas på olika sätt.

Mål

Ge barnen möjlighet att uppmärksamma och reflektera kring olika familjekonstellationer.

Metoder:

I dokument används begreppen vårdnadshavare (ev förälder)

I våra miljöer (böcker, spel, tavlor på väggarna, lekmaterial så som figurer och dockor) strävar vi efter att det ska finnas olika kärlekar representerade. På sångsamlingar kan barnen välja om tigern i sången har en mamma, en pappa, två mammor, två pappor osv. I leken kan den lekande vuxne ta en roll som ifrågasätter normer på olika sätt tex ”jag vill också vara pappa!” (kvinnlig pedagog)

Genom litteratur/bilder samt samtal spegla olika familjekonstellationer

Ålder

Vision

Inga barn/pedagoger på förskolan Kompiskraft ska känna förväntningar på sig som enbart är grundade på ålder.

Mål

Ge barnen möjlighet att uppmärksamma och reflektera kring åldersnormer.

Metoder:

Sträva efter att benämna med namn alternativt ”kompis” istället för ålder

Uppmuntra barnen, oavsett ålder, att lära av varandra och ta hjälp av varandra

Träna oss i ”mikrohandlingar” exempelvis genom att aktivt ta en ”barnroll” och även en yngre syskons roll (typ lillebror).

I lekar och låta barnen vara de vuxna som får bestämma, men också utmana åldersnormen genom att vilja bestämma.

Kropps- och funktionsvariation

Vision

Inga barn/pedagoger på förskolan Kompiskraft ska känna/uppleva att det på förskolan finns förväntningar på hur deras kroppar ska se ut eller vad de ska klara av fysiskt.

Mål

Ge barnen möjlighet att uppmärksamma och reflektera kring fysiska och kognitiva funktioner hos varandra.

Metoder:

Vi pratar kring att vi alla är bra på olika saker och tränar på olika saker.

I våra miljöer (böcker, spel, tavlor på väggarna, lekmaterial så som figurer och dockor) strävar vi efter att det ska finnas olika kroppar och funktionsvariationer finns representerade.

Arbeta med och prova på hur det kan kännas att vara exempelvis synskadad, kan vi prova?
Vad händer? Vilka sinnen använder jag extra mycket nu om jag inte ser...?

Uppföljning och utvärdering av föregående års plan:

På planeringsdagarna i januari 2020 utvärderade vi arbetet med förra årets Likabehandlingsplan.

2019 valde vi att arbeta utifrån Spsm:s material om tillgänglighet, DATE (Delaktighet, Attityder, Tillgänglighet, Elever och barn) för att vidareutveckla vårt arbete med likabehandling. Materialet handlar om att tillgängliggöra lärmiljöer, för alla, oavsett funktionssätt. Det bygger på ett förhållningssätt där barn är delaktiga i processen.

Detta material tänkte vi som pedagoger skulle göra att vi fick ett konkret och tydligt arbetsmaterial där tanken var att barnen skulle få vara delaktiga. På grund av olika anledningar var detta svårt att genomföra i barngruppen. Hallen gjordes mer tillgänglig, men barnens delaktighet blev inte prioriterat. Tidsplanen var svår att hålla, men allt blev klart till slut, sommaren istället för våren 2019.

Vår "likabehandlingsgrupp" (bestående av vårdnadshavare) färdigställde den bildbank där vi också skrev ut en del bilder från. Dessa bilder ramades in och sattes upp i vårt bibliotek. Till Lucia/jul skrev vi ut fler bilder från bildbanken där olika traditioner var representerade och flera av bilderna utmanade även normen för hur exempelvis en "tomte" kan se ut.

Vi köpte in en jordglob som sattes upp i biblioteket.

På pelaren i hallen kommer färdigställdes de ugglor och tillhörande flaggor och hälsningsfraser som representerar de barn och vuxna på vår förskola med annat hemspråk.

Förskolan Kompiskraft har under förra året nyanställt flera nya kollegor. Vi såg ett behov av att sätta ord på det gemensamma förhållningssätt som vi tidigare haft för att tydliggöra det och göra den till en gemensam grund. Detta blev grunden för det fokus vi ska prioritera år 2020

Kartläggning inför 2020:

Utifrån utvärderingen av föregående år önskade arbetslaget av huvudman att få en fortbildningsdag kring jämställdhetsarbete.

Vi fick en fortbildningsdag (en heldag i början januari) med genusvetare Linn Sandberg (medlem och förälder till Solveig) för att få stöd i det arbetet. Arbetslaget hade till denna dag läst boken "Gör det jämställt- praktiskt jämställdhetsarbete i förskola, skola och fritidshem" av Flato/Hulth. Arbetet under denna dag utgick bland annat från att få syn på våra normbevarande praktiker. Vi pratade om våra olika erfarenheter av att jobba med genus och andra normer.

Bemötande/agerande kom upp som en central fråga för analys, både hur en som pedagog tänker kring det egna bemötandet, behandlar jag som pedagog, pojkar och flickor olika och hur bemöter en kollegor som behandlat exempelvis flickor och pojkar på ett normativt sätt (exempelvis fixat flickors utseende, "gullat" med flickor mer och favoriserat).

Vi diskuterade vikten av att bli medveten om sitt eget språkbruk och "grodor" som kan hoppa ur och betydelsen av att kunna återkoppla och ge feedback till kollegor kring språk och bemötande.

I samtalen lyfte vi också fram till exempel miljön, ("den tredje pedagogen") som något som också ingått i arbetet med att utmana genusnormer, t.ex att ändra miljön på olika sätt, var en kan konstruera osv. Vi pratade också om att lyssna och samtal (t.ex Charlottes sokratiska samtal) som sätt att diskutera normer med barn. Även rollerkar som ett sätt att utforska och pröva normer diskuterades.

Under eftermiddagen när vi diskuterade normer som finns i förskolan och hur dessa kan utmanas, så såg vi ett behov av att vidare observera och utforska t.ex. hur såna saker som placering av barnen vid måltider och indelning av barnen i grupper kan befästa genusnormer och hur exempelvis skapande och konstruktion kan möjliggöras för alla barn och inte enbart ske utifrån genusmönster. Att ge tid och utrymme för reflektion kring varför en gör på ett visst sätt och fundera kring om det bidrar till att skapa ojämställdhet och begränsande normer.

Planerade åtgärder och mål för 2020:

I lpfö 18 står det att förskolan aktivt ska inkludera ett *jämställdhetsperspektiv* så att alla barn får likvärdiga möjligheter till utvidgade perspektiv och val *oavsett könstillhörighet*

Utifrån vår kartläggning har vi valt att fokusera djupare kring just bemötande (agerande) och val.

Vårt mål för 2020 formuleras:

Vi vill börja med att **granska agerande och val, både hos pedagogers bemötande och barns bemötande av varandra i syfte att motverka könsuppdelning.**

Utifrån den analys vi får fram av granskningen vill vi därefter formulera eventuella åtgärder.

Vi kommer att granska verksamheten med hjälp av olika metoder för att ringa in problematik och få syn på begränsande mönster.

Metoder för granskning:

- 1. Observera:** (pedagogers bemötande)
 - Göra observationen "Vad leker barnen med?" (observationsmaterial från jämställt.se) vid ett flertal tillfällen – analysera på individnivå och ur ett genusperspektiv
 - Göra observationen "Hur och med vem pratar vi?" vid ett flertal tillfällen
- 2. Granska miljö och material**
 - Granska litteratur, använda mall "vem läser vi om?"
 - "Lärandemiljö" (*Charlottes underlag*)

Analysera materialet i arbetslaget, både på individnivå och ur ett genusperspektiv

- 3. Gå trygghetsvandring** (barns delaktighet): Genomförs tillsammans med barnen, både inomhus och utomhus, i syfte att synliggöra barnens upplevelser av verksamheten. Ringa in platser som innebär risker

Ansvar: Ledningsgruppen lägger in i det pedagogiska årshjulet när observationer samt trygghetsvandring ska genomföras. Pedagogerna ges tid för att genomföra och att göra en första individuell analys. På personalmöten/avdelningsmöten läggs tid för att diskutera och analysera vad vi uppmärksammat genom observationerna samt att diskutera eventuella åtgärder och förändringar. Vårdnadshavarna görs delaktiga genom informationsbrev samt på föräldramöten.

Rutiner för upptäckt av kränkande behandling:

För att upptäcka kränkande behandling krävs närvarande vuxna, som hjälper, stödjer och arbetar för att lösa eventuella konflikter. Här på förskolan Kompiskraft går personalen alltid in i konflikter som de tror att barnen inte kan lösa själva. Vi talar ofta om att vara en bra kompis och hur det påverkar lösningen av en konflikt. Vi är noga med att i samtal med barnen påminna dem om hur det känns inuti dem själva om de råkar ut för att någon beter sig på ett orättvist eller elakt sätt.

Vi har utvecklingssamtal tillsammans med föräldrar, en gång per termin. Inför dessa samtal är personalen extra uppmärksam på det berörda barnet och observerar barnet i relation till verksamhetens innehåll, miljö och andra barn. Inför samtalet skrivs en text som exemplifierar hur verksamheten möter upp barnets behov av stimulans och utveckling.

Personalen har reflekterande samtal i arbetslagen på avdelningsmötena, cirka en gång per månad. Där tar vi bland annat upp och diskuterar situationer som vi tror skulle kunna upplevas som kränkande/oacceptabla för barnen.

Åtgärder vid observerad eller påtalad kränkande behandling:

En pedagog pratar med den eller dem som utfört kränkningen.

En pedagog har tillsammans med rektorn ett samtal med berörda föräldrar där händelsen dokumenteras och en handlingsplan formuleras (särskilt dokument finns). Därefter görs en bedömning huruvida händelsen ska anmälas vidare till styrelsen som vidtar och formulerar eventuellt åtgärdsprogram.

Rutiner för utvärdering:

Likabehandlingsplanen utvärderas och uppdateras på personalens planeringsdagar i samband med varje årsslut. Ansvarig för att detta genomförs är rektorn. Rektorn mailar uppdaterade handlingsplaner/policy till den ledamot i styrelsen som ansvarar för "Välkommen-mappen". Planen följer verksamhetsåret liksom övriga planer för vad förskolan gör.

Kommunikation och information:

Alla nya familjer och nyanställda (dvs alla vuxna i verksamheten, även kökspersonal och praktikanter) ska ta del av förskolans likabehandlingsplan. Den ska delas ut vid inträde i förskolan Kompiskraft ekonomisk förening. Styrelsen antar förskolans likabehandlingsplan på styrelsemötet i februari. Likabehandlingsplanen gäller alla barn som går på förskolan Kompiskraft. Planen presenteras, efter att den antagits av personal och styrelsen, för övriga medlemmar i kooperativet.

Reviderad på planeringsdagarna januari 2020